

**Repere metodologice
pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a
în anul școlar 2021-2022**

Disciplina: LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

BUCUREȘTI, 2021

Notă: Prezentul document se aplică la toate clasele a IXa de învățământ profesional special, indiferent de domeniul de calificare profesională.

I. INTRODUCERE

Reperete metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a IX-a, la disciplina **Limba și literatura română**, au ca scop facilitarea demersului instructiv-educativ din învățământul profesional special în anul școlar 2021-2022.

Disciplina **Limba și literatura română** are un rol deosebit de important în formarea personalității elevilor, în formarea unor deprinderi și abilități necesare „pentru a face față cerințelor **societății și economiei bazate pe cunoaștere** și pentru a le facilita accesul post-școlar la învățarea pe toată durata vieții“ (*Memorandumul asupra învățării permanente*, 2002).

Pe parcursul învățământului obligatoriu, elevii trebuie să-și formeze în primul rând competențele de comunicare indispensabile, în lumea contemporană, pentru orice tip de activitate profesională: să se exprime corect, clar și coerent în limba maternă, să asculte, să înțeleagă și să producă mesaje orale și scrise, în diverse situații de comunicare.

Studiul *Limbei și al literaturii române* are de asemenea o contribuție esențială la formarea unei personalități autonome a elevilor, capabile de discernământ și de spirit critic, apte să-și argumenteze propriile opțiuni, dotate cu sensibilitate estetică și având conștiința propriei identități culturale.

Actualele programe școlare traduc la nivelul unei discipline de studiu, o perspectivă specifică a interconectării competențelor-cheie. Astfel, ideea subsecventă tuturor programelor este aceea că fiecare disciplină are o contribuție la structurarea profilului de formare centrat pe competențele-cheie și că toate aceste contribuții trebuie să fie convergente. Acest lucru trebuie să se întâmple pentru simplul motiv că o competență-cheie nu se dezvoltă izolat și nu este apanajul unei anumite discipline.

De exemplu, competența de comunicare în limba maternă nu se formează doar la orele de Limbă română, ci fiecare disciplină din planul cadru poate avea contribuțiile sale valoroase. Nu suntem pe un teritoriu clar delimitat, ci într-o paradigmă modernă, în care fiecare disciplină are responsabilitatea și mijloacele specifice de a contribui la dezvoltarea competențelor din profilul de formare.

Limba și literatura română este o disciplină complexă, care cuprinde, în manieră integrată, trei componente:

- **componenta lingvistică**, aparținând științelor limbii, care asigură uzul corect, conștient și eficient al limbii;
- **componenta interrelațională**, aparținând științelor comunicării, care favorizează inserția socială a individului;
- **componenta estetică și culturală**, aparținând literaturii, ca artă a cuvântului, care asigură dezvoltarea complexă a personalității umane.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate, formate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei Limba și literatura română pentru învățământul profesional special, dizabilități intelectuale ușoare și moderate, orientează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclul școlar:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare;

2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare;
3. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate în funcție de potențialul elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate. Acestea constituie modalități de organizare a activităților didactice, bazându-se pe diferențiere și individualizare. Astfel, fiecare cadru didactic are posibilitatea de a selecta din multitudinea exemplurilor de activități de învățare pe acelea care corespund cu caracteristicile individuale și de grup ale elevilor clasei.

Conținuturile de învățare sunt accesibile posibilităților de înțelegere ale elevilor cu dizabilitate mintală ușoară și moderată. Ele sunt orientative, putând diferi de la o clasă la alta și cu un grad de complexitate în limitele posibilităților de asimilare a cunoștințelor și de formare a deprinderilor, păstrându-se principiul interdisciplinarității. De aceea pot fi învățate cu ușurință și cu plăcere, conținutul lor fiind adecvat nivelului de înțelegere și operare a elevilor.

Paradigma prezentelor repere metodologice este una comunicativ-funcțională, incluzând atât noțiuni simple de limbă, cât și unele compuneri – corespondență și cu destinație oficială, care îi vor ajuta pe elevi în perspectiva dezvoltării relațiilor interumane, sociale și profesionale.

Domeniile în care vor fi contextualizate activitățile de învățare pentru studierea limbii și a literaturii române în clasa a IX-a sunt:

- I. Literatură;
- II. Limbă și comunicare.

Studierea de către elevi a limbii române contribuie atât la formarea și dezvoltarea vorbirii acestora ca mijloc de comunicare, la asimilarea unei game bogate și variate de cunoștințe, cât și la precizarea / lărgirea treptată a cercului de reprezentări și noțiuni.

Pe lângă deprinderile de exprimare orală și comunicare independentă, elevii cu dizabilitate mintală ușoară și moderată din învățământul special trebuie să dobândească și deprinderi de citire-scriere corectă, în ritm propriu, care îi vor ajuta să se adapteze mai ușor la cerințele vieții cotidiene.

Formarea deprinderilor de citire și scriere la aceștia rămâne un proces complex ale cărui baze se pun în ciclul primar, însă procesul consolidării și mai ales procesul perfecționării lor este continuat în ciclul gimnazial.

Recomandăm valorificarea tuturor experiențelor de învățare ale elevilor, integrând cele trei dimensiuni ale educației (formală, nonformală și informală), în manieră complementară.

În procesul de aplicare a curriculumului la clasa a IX-a învățământ profesional special, se va ține cont de următoarele elemente:

- structura sistemului de învățământ profesional din învățământul de masă și special din România;
- curriculumul parcurs de elevii cu cerințe educaționale speciale din învățământul special în clasele de gimnaziu;
- reperele impuse prin planurile cadru de învățământ în vigoare;
- asigurarea coerenței interdisciplinare, precum și a coerenței dezvoltării curriculare între nivelurile gimnazial și liceal ale sistemului de învățământ național;
- centrarea pe formarea/dezvoltarea de competențe ale elevului, ca subiect al activității de predare-învățare-evaluare

- documentele europene privind achiziționarea competențelor cheie în cadrul învățământului obligatoriu:

- Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018/C 189/01);

- necesitatea de a oferi prin curriculum un răspuns mult mai adecvat cerințelor sociale, exprimat în termeni de achiziții finale ușor evaluabile la disciplina Limba și literatura română, care să asigure inserția pe piața muncii, cât și integrarea în societate a viitorilor absolvenți.

Profesorul este direct implicat în demersul personalizat de proiectare a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei și cu particularitățile de vârstă ale elevilor, dar și ținând cont de aspecte concrete de individualizare a învățării. Și aceste precizări implică deconstruirea unor prejudecăți.

De fapt, profesorul are libertatea contextualizării reperelor metodologice și proiectării unor parcursuri de învățare personalizate; de exemplu, profesorul are întreaga libertate în a stabili activitățile de învățare (preluând exemplele oferite de programă, modificându-le sau stabilind altele), astfel încât acestea să asigure un demers didactic adecvat situației concrete de la clasă.

În concluzie, prin complexitatea structurală și de conținut, disciplina *Limba și literatura română* contribuie la formarea și la dezvoltarea competențelor-cheie, fiind esențială în procesul de învățare pe toată durata vieții.

Demersul didactic bazat pe rezultatele învățării trebuie să sprijine corelarea dintre nevoile de competențe ale pieței muncii și oferta din educație și formare, în același timp facilitând validarea învățării rezultate din diferite contexte. Punând accentul pe ceea ce știe, poate face și înțelege un elev/tânăr cu cerințe educaționale speciale, achizițiile obținute la finalul clasei a IX-a la disciplina Limba și literatura română trebuie să ajute la deschiderea acestuia să-și găsească calea într-o lume din ce în ce mai complexă și diversă.

II. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ

Planificarea calendaristică este un document proiectiv care permite asocierea elementelor programei (competențe specifice și conținuturi), în cadrul unităților de învățare. Acestea le sunt alocate unități de timp (număr de ore și săptămâni) pe care profesorul le consideră optime pe parcursul unui an școlar. Documentul de referință pentru elaborarea planificării calendaristice este programa școlară.

Elaborarea planificării calendaristice presupune parcurgerea următoarelor etape:

- consultarea programei școlare pentru învățământul gimnazial și sesizarea elementelor, fie insuficient structurate/neabordate, fie deja predate/învățate, în raport cu programa;
- anticiparea unor eventuale probleme de învățare în contextul identificării unor discontinuități între achizițiile potențiale la sfârșitul clasei a VIII-a și cele așteptate la nivelul clasei a IX-a;
- realizarea de conexiuni între componentele estimate a fi insuficient asimilate/neasimilate și programă;
- includerea unei perioade de 2-3 săptămâni la începutul anului școlar pentru realizarea unei evaluări inițiale temeinice și ajustarea planificării inițiale pe baza rezultatelor evaluării;
- asocierea competențelor specifice și a conținuturilor incluse în programa școlară;
- stabilirea unităților de învățare;
- stabilirea succesiunii în care sunt parcurse unitățile de învățare;
- alocarea bugetului de timp pentru fiecare unitate de învățare.

Potrivit planurilor-cadru de învățământ în vigoare, disciplinei Limba și literatura română îi sunt alocate trei ore pe săptămână în trunchiul comun, la nivelul învățământului profesional special.

Activitățile de învățare propuse nu trebuie să îngreșească libertatea profesorului de proiectare a demersului didactic urmărit pentru atingerea competențelor generale și specifice ale disciplinei. Astfel, profesorul poate:

- să schimbe ordinea parcurgerii elementelor de conținut;
- să grupeze în unități de învățare, în diverse moduri, elementele de conținut cu respectarea logicii interne de dezvoltare a conceptelor;
- să aleagă sau să organizeze activități de învățare adecvate condițiilor concrete din clasă.

Conținuturile propuse în continuare pentru achiziționarea de cunoștințe și dobândirea de competențe la disciplina Limba și literatura română pentru elevii din învățământul profesional special sunt orientative, profesorul având libertatea de a selecta unele în favoarea altora, de a alocă un număr mai mic sau mai mare de ore în funcție de specificul/profilul/specializarea profesională și de nivelul achizițiilor anterioare.

Conținuturile învățării sunt grupate în două domenii:

I. Literatură

II. Limbă și comunicare.

Domeniul **Literatură** propune două module:

1. Lumea cărților

2. Texte nonliterare.

I. Literatură

1. Lumea cărților

La alegere: *Familia* sau *Școala*

La alegere: *Iubirea* sau *Scene din viața de ieri și de azi*

La alegere: *Aventură, călătorie* sau *Lumi fantastice*

În alegerea textelor se va ține seama, în plus față de criteriile indicate la fiecare modul de conținuturi, de următoarele criterii generale:

- **accesibilitate** în raport cu nivelul dezvoltării intelectuale și de cultură generală a elevilor;
- **atractivitate**;
- **valoare**;
- **volumul de lecturi** propuse pe parcursul întregului an școlar în raport cu timpul disponibil.

II. Limbă și comunicare

Studiul limbii române se axează pe două coordonate principale:

(a) *normativă* și

(b) *funcțională*, având ca obiectiv formarea la elevi a unor deprinderi de a folosi limba română corect, adecvat și eficient în producerea și receptarea textelor orale și scrise.

Abordarea conținuturilor propuse se va face în ordinea aleasă de profesori, integrându-le acolo unde consideră că au eficiență didactică. Se recomandă, pentru studiul limbii române, folosirea, de preferință, a textelor selectate pentru domeniul **Literatură**, dar și a unor texte de limbă vorbită.

În funcție de cunoștințele elevilor se vor actualiza și consolida noțiunile de fonetică, vocabular, morfologie, sintaxă și stilistică dobândite în gimnaziu.

Aspectele teoretice vor fi reduse la strictul necesar, în favoarea aplicațiilor practice.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

Conținuturile din domeniul **Limbă și comunicare** pot fi abordate aplicativ atât în receptarea textelor literare sau nonliterare, cât și în producerea de texte diverse. Practica rațională a limbii vizează sesizarea rolului elementelor de construcție a comunicării și folosirea corectă a acestora în propria comunicare.

Ținând cont de conținuturile prevăzute în programele școlare în vigoare din învățământul de masă și din învățământul special, în funcție de gradul și tipul de dizabilitate al elevilor cu cerințe educaționale speciale din învățământul special propunem următorul model de planificare calendaristică la clasa a IX-a:

EXEMPLU:

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ
2021-2022

Disciplina: Limba și literatura română

Clasa a IX-a Învățământ profesional special – 3 oră/săptămână

NR TOTAL ALOCAT ORELOR DE STUDIU – 33 SĂPTĂMÂNI

NR TOTAL STAGII DE PREGĂTIRE PRACTICĂ – 4 SĂPTĂMÂNI

Semestrul I: 14 săptămâni cursuri (13 septembrie 2021 –22 decembrie 2021)

Semestrul al II-lea: 19 săptămâni cursuri (10 ianuarie 2022 –3 iunie 2022)

Săptămâna ”Școala Altfel”: 8 aprilie 2022 – 14 aprilie 2022

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr. de ore alocate	Săptămâna	Observații
Testare inițială		Prezentarea manualului și a bibliografiei. Recapitularea cunoștințelor dobândite în anul școlar anterior Genul epic și genul dramatic Genul liric Elemente de vocabular	1 2 3	S 1-2	
FAMILIA	1.1 utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diverselor texte 1.2. identificarea secvențelor de dialog, de narațiune și de descriere dintr-un mesaj oral în scopul înțelegerii modului de structurare a acestora. 2.1 aplicarea unor tehnici vizând înțelegerea textelor literare/nonliterare. 2.2 identificarea temei textelor propuse pentru studiu 2.3 compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleia și teme literare 2.4 analiza componentelor structurale și expresive ale textelor literare studiate și discutarea rolului acestora în tratarea temelor 2.6 aplicarea conceptelor de specialitate în analiza și discutarea textelor literare studiate.	Opera literară – realitate și ficțiune Structura operei literare Textul ficțional, textul nonficțional Ficțiune literară: <i>Mara</i> de Ioan Slavici ☐ Construcția subiectului ☐ Construcția personajelor – modalități de caracterizare. Limbă și comunicare ☐ Comunicarea. Comunicarea verbală. ☐ Tipuri de texte. ☐ Elementele verbale ale comunicării. ☐ Cuvântul ☐ Despărțirea în silabe ☐ Relații semantice: sinonimia, antonimia, omonimia, polisemia Ficțiunea literară: <i>Tren de plăcere</i> de I.L.Caragiale	2 1 2 6 6 4		

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

	<p>3.3 argumentarea unui punct de vedere privind textele studiate.</p> <p>1.5. utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diverse situații de comunicare</p>	<p>☐ Personajul literar</p> <p>Limbă și comunicare</p> <p>☐ Interpretarea sensului cuvintelor în context</p> <p>☐ Erori semantice: confuzia paronimică, pleonasmul, cacofonia</p> <p>☐ Neologismele. Pronunțare și scriere corectă</p> <p>Text nonliterar</p> <p>Codul Familiei – textul juridic-administrativ</p> <p>Eseu structurat: Familia</p> <p>Recapitulare</p> <p>Lucrare scrisă pe semestrul I</p> <p>Corectarea și interpretarea lucrării</p> <p>Ficțiune și realitate: Textul memorialistic</p> <p>Evaluare</p>	<p>6</p> <p>3</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p>		
IUBIREA	<p>1.1 utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diverselor texte</p> <p>1.2. identificarea secvențelor de dialog, de narațiune și de descriere dintr-un mesaj oral în scopul înțelegerii modului de structurare a acestora.</p> <p>1.5. utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diverse situații de comunicare.</p> <p>2.1 aplicarea unor tehnici vizând înțelegerea textelor literare/nonliterare.</p> <p>2.2 identificarea temei textelor propuse pentru studiu</p> <p>2.3 compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare</p> <p>2.4 analizarea componentelor structurale și expresive ale textelor literare studiate și discutarea rolului acestora în tratamentul temelor</p> <p>2.6 aplicarea conceptelor de specialitate în analiza și discutarea textelor literare studiate.</p> <p>2.7 compararea limbajului cinematografic cu</p>	<p>Literatură și ficțiune.</p> <p><i>Sara pe deal</i>, de Mihai Eminescu</p> <p>☐ Structură și semnificații;</p> <p>☐ Figuri de stil</p> <p>Limbă și comunicare</p> <p>☐ Expresia orală: monologul</p> <p>☐ Tipuri: descrierea, argumentarea - tehnici ale monologului eficient</p> <p>Literatură și alte arte: <i>Romeo și Julieta</i> de William Shakespeare</p> <p>☐ Temă, structură și compoziție</p> <p>☐ Construcția subiectului</p> <p>☐ Construcția personajelor</p> <p>☐ Ecranizare</p> <p>Limbă și comunicare</p> <p>☐ Dialogul. Conversația cotidiană, discuția argumentativă</p> <p>☐ Tehnici ale dialogului eficient</p> <p>☐ Propoziția. Fraza.</p> <p>☐ Câmp semantic. Câmp lexical.</p> <p>☐ Corectitudine și greșală în</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>6</p> <p>6</p>		

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

	<p>acela al textului scris</p> <p>3.3 argumentarea unui punct de vedere privind textele studiate.</p> <p>3.4 compararea ideilor/atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare.</p>	<p>comunicarea verbală.</p> <p>Textul epistolar Correspondența: Eminescu -V. Micle. Scrisoarea de dragoste</p> <p>Limbă și comunicare</p> <p>☐ Rolul semnelor de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise. Aplicații.</p> <p>☐ Semnele ortografice și de punctuație.</p> <p>☐ Limbajul verbal și nonverbal</p> <p>Evaluare</p>	3		
			6		
			1		
AVENTURĂ, CĂLĂTORIE / LUMI FANTASTICE	<p>1.1. utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diverselor texte</p> <p>1.3. exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele receptate</p> <p>1.5. utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise în diverse situații de comunicare</p> <p>2.1. aplicarea unor tehnici vizând înțelegerea textelor literare sau nonliterare</p> <p>2.2. identificarea temei textelor propuse pentru studiu</p> <p>3.1. identificarea structurilor argumentative într-un text dat</p> <p>3.2. identificarea elementelor dintr-un text care confirmă sau infirmă o opinie privitoare la textul respectiv</p>	<p>Literatură și ficțiune <i>Povestea lui Harap Alb</i>, de Ion Creangă /</p> <p>☐ Tema, construcția subiectului</p> <p>☐ Construcția personajelor</p> <p>☐ Genul epic / basmul cult</p> <p>Elemente de comunicare și limbă</p> <p>☐ Îmbogățirea vocabularului.</p> <p>☐ <i>Arhaisme. Regionalisme</i></p> <p>☐ <i>Neologisme</i></p> <p>Literatură și ficțiune <i>Lostrîța</i>, de Vasile Voiculescu Rezumatul. Povestirea Caracterizarea personajelor</p> <p>Textul nonficțional: eseul <i>Homo ludens</i>, de Johan Huizinga</p> <p>Recapitulare Lucrarea scrisă Corectarea și interpretarea lucrării</p>	6		
			6		
			6		
Recapitulare finală		Recapitulare finală	6		

III. EVALUAREA GRADULUI DE ACHIZIȚIE A COMPETENȚELOR ANTERIOARE

În vederea evaluării gradului de achiziție a competențelor dobândite în clasele anterioare este necesară o evaluare inițială centrată pe competențe, cu rol diagnostic și prognostic, care să indice nivelul achizițiilor învățării raportate la curriculum (măsurarea gradului de realizare a competențelor vizate).

Proiectarea evaluării inițiale se va baza pe sarcini de evaluare variate care să vizeze competențele stipulate în programele claselor anterioare din aria curriculară *Limbă și comunicare*, cu un mai mare accent pe cele din perioada anilor școlari anteriori.

EVALUARE INIȚIALĂ BATERIE ITEMI

Citește cu atenție textul:

”Nu împlinise încă opt ani. Era fata unui mic negustor de mărgele. [...]. Zînica voia să știe tainele lumii. Își dorea să călătorească în ținuturi fermecate și se gândea, în secret, că într-o zi va fi mai presus de oricare om. Iar ținutul tuturor promisiunilor începea din marginea orașului, unde era casa unei vestite vrăjitoare pe nume Tranca.

Pentru că tot era zi de sărbătoare, iar tatăl ei stătea până târziu să-și vândă mărgelile, Zînica a luat-o pe drumul bine știut, de cum s-a-nălțat soarele.

Casa vrăjitoarei se ridica pe malul Bălții Albe. Fetița se apropie de ușa casei, hotărâtă ca de data asta să bată la ușă. Locul era pustiu, iar cea mai apropiată casă era așa de departe, că părea un bob de mazăre. Își potrivea rochița vârgată, care-i dădea un aer destul de serios, și bătu la ușă. Din casă se auzi imediat un râs gros. Ușa neagră strălucea, netedă. De sub acoperiș năvăliră valuri subțiri de fum, iar un glas, care i se păru prietenos, spuse:

— Vino mai târziu, fetița mea!

Dar Zînica nu avea niciun chef să plece, mai ales că un gând o lovise drept în creier: dacă vrăjitoarea nu era acasă? O luă încet pe lângă zidul alb, pipăindu-l ca și cum ar fi fost din joacă. Era un zid normal, fără capcane. [...] Fereastra se deschise singură, ca și cum o mână nevăzută ar fi împins-o dinăuntru. Se uită iarăși în jur și, după ce-și trecu degetele prin părul ciufulit, se prinse cu amândouă mâinile de pervazul ferestrei și din câteva mișcări fu în casă. [...]

Adaptare după Doina Ruști, *Visul spiriduşului*

Scrie, în dreptul fiecărui exercițiu, răspunsul pentru cerințele de mai jos, cu privire la textul dat.

1. Notează „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a indica dacă este „adevărat” sau „fals”, bazându-te pe informațiile din text.

12 puncte

Enunțul	Adevărat	Fals
Zînica împlinise 8 ani.		
Zînica dorește să afle secretele lumii.		
Vrăjitoarea locuia într-o pădure.		
Fetița reușește să intre în casa vrăjitoarei pe ușă.		

2. Scrie, în casetă, litera corespunzătoare răspunsului corect.

4puncte

Zînica avea o rochiță:

- a) albă.
- b) neagră.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

c) vărgată.

d) șifonată

Răspunsul corect: .

3. Formulează două întrebări pe care le-ai adresa vrăjitoarei din textul de mai sus, dacă te-ai întâlni cu ea.

12 puncte

.....
.....

4. Rescrie enunțul de mai jos, corectând greșelile de orice fel.

12 puncte

— Vrei să citim împreună aventura interesant a micilor spiridușii !

.....

5. Scrie, în casetă, litera corespunzătoare răspunsului corect.

8 puncte

Seria care conține toate cuvintele despărțite corect în silabe este:

a) co-rec-te-ze, căp-ri-oa-ra.

b) pă-du-re-a, bu-le-var-dul.

c) pă-să-ri-le, co-pa-ci-lor.

d) săl-ba-tic, mes-te-ce-ni

Răspunsul corect: .

6. Scrie, în fiecare casetă, litera corespunzătoare răspunsului corect.

A. Copiii vor cunoaște frumuseți ale

4 puncte

a) natură.

b) naturei.

c) naturi.

d) naturii.

Răspunsul corect: .

B. Rugămintea nu se adresează doar persoane.

4 puncte

a) acesta;

b) aceste;

c) acesteia;

d) acestor.

Răspunsul corect: .

C. — Băiete, ... mingea peste gard!

4 puncte

a) nu arunca;

b) nu aruncă.

c) nu arunci;

d) nu aruncați.

Răspunsul corect: .

7. Scrie un text de 50 – 100 de cuvinte în care să povestești o întâmplare care se petrece într-o zi de sărbătoare, la țară. În text trebuie să ai o scurtă descriere de tip tablou și un scurt dialog.

30 puncte

.....
.....
.....
.....

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Pentru conținutul compunerii vei primi 20 puncte, iar pentru redactarea acesteia, 10 puncte.

Notă! *Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă vei dezvolta subiectul propus și vei respecta numărul de cuvinte indicat.*

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Punctajul total este de 100 de puncte. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

1. Câte 3 puncte pentru fiecare răspuns corect

Enunțul	Adevărat	Fals
Zînica împlinise 8 ani.		X
Zînica dorește să afle secretele lumii.	X	
Vrăjitoarea locuia într-o pădure.		X
Fetița reușește să intre în casa vrăjitoarei pe ușă.		X

2. Răspunsul corect: **c**

3. Formularea oricăror două întrebări adresate vrăjitoarei din text

– redactarea enunțurilor interogative – **4 puncte**

– câte 2 puncte pentru adecvarea fiecărei întrebări la contextul dat – 2 x 2 puncte = **4 puncte**

– câte 1 punct pentru coerența fiecărei întrebări – 2 x 1 punct = **2 puncte**

– respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0 – 1 greșeli – 2 puncte; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) – **2 puncte**

Notă! *Punctajul pentru respectarea normelor de ortografie, de punctuație se acordă numai dacă se dezvoltă subiectul propus.*

În numărarea greșelilor se va avea în vedere tipul de greșeală, și nu frecvența acesteia

4. Rescrierea corectă a enunțului (— Vrei să citim împreună aventura interesantă a micilor spiriduși?): 0 greșeli – 12 puncte; 1 greșeală – 9 puncte; 2 greșeli – 6 puncte; 3 greșeli – 3 puncte, 4 sau mai multe greșeli – 0 puncte;

Notă! *În evaluarea răspunsului se va ține cont de scrierea corectă a enunțului dat, întrucât în rescrierea acestuia elevul poate face și alte greșeli.*

5. Răspunsul corect: **c**

8 puncte

6. Răspunsuri corecte:

➤ **d** - 4 puncte

➤ **d** - 4 puncte

➤ **a** - 4 puncte

7. Redactarea unui text în care se povestește o întâmplare care se petrece într-o zi de sărbătoare, la țară.

Conținut

– respectarea succesiunii logice a evenimentelor, în concordanță cu cerința dată: în totalitate – 10 puncte; parțial – 7 puncte; încercare de prezentare – 3 puncte; nerespectarea succesiunii logice – 0 puncte;

– integrarea unei descrieri de tip tablou: cu respectarea specificului descrierii – 5 puncte; precizarea unor elemente componente, enumerarea lor – 3 puncte; lipsa descrierii – 0 puncte;

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL SPECIAL

– integrarea unui dialog: cu respectarea specificului dialogului – 5 puncte; încercare de integrare – 3 puncte; lipsa dialogului – 0 puncte;
10 puncte + 5 puncte + 5 puncte = 20 puncte

Redactare

– unitatea compoziției (conținutul compunerii tratează, în integralitate, tema dată): în totalitate – 4 puncte; parțial – 2 puncte, lipsa unității – 0 puncte;
– coerența textului (respectarea logicii interne a textului): în totalitate – 2 puncte; parțial – 1 punct; lipsa coerenței – 0 puncte;
– registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului: în totalitate – 2 puncte; parțial – 1 punct; lipsa coerenței – 0 puncte;
– respectarea normelor de punctuație și de ortografie (0 – 1 greșeli: 2 puncte; 2 – 3 greșeli: 1 punct; 4 sau mai multe greșeli: 0 puncte);
4 puncte + 2 puncte + 2 puncte + 2 puncte = 10 puncte;

Notă! *Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă se dezvoltă subiectul propus și limita minimă de spațiu indicată.*

În numărarea greșelilor se va avea în vedere tipul de greșeală, nu frecvența acesteia.

IV. RECOMANDĂRI PENTRU CONSTRUIREA NOILOR ACHIZIȚII

1. Una dintre cele mai importante discipline în studiile pedagogice este metodologia predării.

Profesorii ar trebui să fie obișnuiți cu diferite metode de predare pentru a face față diversității în clasă. Diversitatea este o caracteristică tipică a unei clase, cauzată de diferențele dintre nivelurile, interesele, genul, abilitățile, mediul cultural și familial al elevilor și dificultățile de învățare.

Evident, elevii cu dizabilități de învățare au nevoie de sprijin. Încurajarea profesorilor și ajutorul profesioniștilor, curriculum adecvat, organizare, programa, sistem de evaluare, cooperare între profesori, cadre didactice și părinți, o atmosferă școlară pozitivă - acestea sunt doar câteva dintre căile spre succes. Toți copiii pot învăța într-o anumită măsură. Același lucru este valabil și pentru elevii cu CES, care de fapt pot avea foarte mult succes în procesul de învățare. În ceea ce privește limba română succesul poate depinde de complexitatea limbii, gramaticii, ortografiei, fonologiei etc.

Profesorii, care ar trebui să respecte diferențele de învățare ale elevilor, sunt încurajați să facă unele schimbări utile în abordarea, metodele, resursele sau modalitățile lor de predare.

Profesorii trebuie să identifice preferințele elevilor, oferindu-le chestionare și după evaluare și feedback vor stabili stilul de învățare al fiecărui elev.

Variatatea dizabilităților, a abilităților scrise-citite face posibilă pentru fiecare elev să selecteze și să citească o carte, să finalizeze activități conexe și să se angajeze în activități deschise - discuții de răspuns în care elevii pot împărtăși, compara și contrasta modul în care au tratat diferitele cărți și probleme conexe. Oferă copiilor posibilitatea de a împărtăși punctele lor de vedere și să își exprime incertitudinile pe măsură ce învață să trăiască cu frații, prietenii și comunitatea.

Predarea se bazează pe :

- (a) abilitățile de înțelegere preced abilitățile productive în învățarea unei limbi;
- (c) abilități dobândite prin transfer către alte abilități;
- (d) predarea ar trebui să accentueze sensul mai degrabă decât forma; și
- (e) predarea trebuie să reducă la minimum stresul elevului.

2. Demersul de construire a achizițiilor viitoare:

-păstrați în centrul atenției cursantul și nu eticheta; elevii cu CES sunt persoane cu personalitate. Elevul ar putea fi introvertit, extrovertit, creativ etc.

-încurajați și folosiți activități care dezvoltă empatie și înțelegere în sala de clasă în orice moment; de exemplu, multe activități pot implica găsirea lucrurilor pe care le aveți în comun sau care sunt diferite. Exploatați acest tip de activitate lingvistică.

-oferiți elevilor posibilitatea de a prezenta și exersa limbajul în moduri diferite și în sensuri diferite.

-elaborați un sistem de mentorat de la egal la egal sau de prieteni, în care cursanții se ajută reciproc și împărtășesc abilități.

-instrucțiuni clare, concise,graduale;oferiți-le în ordinea în care doriți să se facă și foarte simplu. Evitați secvențialele. Verificați oferind un exemplu și obținând un exemplu de la elevi.

-folosiți un limbaj pozitiv în clasă. Spuneți ce doriți să facă elevii, nu ce nu doriți să facă.

-folosiți imagini vizuale pentru a consolida regulile și rutinele. Puneți un set de imagini care prezintă diferite părți ale lecției - ascultare (ureche), vorbire (gură), scriere (stilou) citire (carte) și puneți-le pe tablă la începutul lecției pentru a arăta ordinea zilei.

-gândiți-vă la nevoile elevilor dvs. și construiți un plan de așezare. De exemplu, elevii cu dizabilități de auz vor trebui să stea lângă profesor, elevii cu ADHD trebuie să stea departe de puncte de distragere a atenției, cum ar fi ferestrele și caloriferele.

3. Există multe *strategii* care sunt esențiale pentru o bună predare în general;aplicarea atentă a acestora este esențială pentru studenții CES:

a) În primul rând, toate aspectele lingvistice, inclusiv citirea, ortografia / scrierea, ascultarea, vorbirea, exercițiile de gramatică și vocabular, ar trebui abordate cumva în fiecare lecție. Toate aspectele sunt la fel de importante pentru învățarea unei limbi. Astfel, abordarea multor aspecte / domenii lingvistice în aceeași lecție oferă de obicei mai multe opțiuni și posibilități care ar trebui să le permită elevilor să dobândească cunoștințe.

b) În al doilea rând, profesorii ar trebui să predea într-un mod explicit, deoarece elevii pot avea probleme cu înțelegerea și utilizarea corectă a modelelor fără explicații explicite. Subiectele și conținutul pot fi împărțite în segmente / părți mici și predate individual. Mai mult, subiectele pot fi predate într-o ordine logică, în timp ce elevii sunt îndrumați și direcționați de profesor. Scopul predării explicite este de a oferi instruire ghidată în înțelegerea de bază a abilităților date. Utilizarea predării explicite într-o clasă este cu adevărat importantă pentru pronunție, citire și ortografie adecvate;

c) Indiferent ce carte sau curs folosește un profesor, este recomandat să analizeze cu atenție fiecare unitate din ea. Uneori, unitățile din manuale sunt adesea destul de lungi și pline de elemente lingvistice noi. Este benefic pentru elevi (și probabil și pentru profesor) să taie fiecare unitate în unități mai mici, secvențiate logic. Acest lucru permite profesorului să se concentreze asupra predării,să explice modul în care noile aspecte de cunoaștere se conectează cu cele anterioare și să lucreze cu exerciții mai profundat.

d) Folosirea „predării multi-senzoriale” este destul de eficientă. Programele de predare multi-senzoriale sunt concepute pentru a permite cursanților să înțeleagă cunoștințele folosind nu unul dintre simțurile sau canalele lor, ci cât mai multe posibil. Predarea multisenzorială se referă la utilizarea simultană a tehnicilor vizuale, auditive și kinestezico-tactile pentru a spori memoria și învățarea. Se fac legături în mod constant între vizual (ceea ce vedem), auditiv (ceea ce auzim) și kinestezico-tactil (ceea ce simțim) .Este o metodă de predare eficientă atunci când profesorii și elevii lor se bazează pe toate cele trei căi de învățare, mai degrabă decât să se concentreze pe o

metodă de memorie / rechemare, o metodă de urmărire sau o metodă fonetică. Învățarea multisenzorială are loc atunci când un profesor prezintă obiective de învățare și materiale de învățare în așa fel încât elevii să poată învăța văzând, auzind, atingând (hands-on) și a spune (kinestezic oral). Predarea multisenzorială include o varietate de materiale utilizate în afară de mișcarea corpului. Există carduri de culoare și formă, imagini, mese, țesături și alte materiale. Mai mult, jocurile pot fi folosite ca activități care ar trebui să prezinte limbajul într-un mod multisenzorial și amuzant. Cu cât un profesor este mai creativ și mai inventiv, cu atât activitățile multisenzoriale vor fi încorporate în lecție.

d) O altă abordare utilă este predarea într-un mod meta-cognitiv sau meta-lingvistic. Această abordare oferă oportunități de a procesa corect conceptele de limbă prin verbalizarea unei anumite activități lingvistice, cum ar fi pronunția și formarea structurii și formarea de cuvinte gramaticale. O abordare meta-cognitivă îi poate ajuta pe elevi să învețe cum să preia controlul propriei lor învățări prin definirea obiectivelor de învățare și monitorizarea progresului lor.

Elevii vor avea nevoie de predarea specifică a vocabularului pentru a înțelege un subiect sau un text. Activitățile pentru a facilita achiziționarea vocabularului pot include următoarele:

- Utilizați un element vizual pentru a introduce subiectul, de exemplu, un model, , diagramă, desen animat sau fotografie. Exersați vocabularul și dezvoltați un fond de cuvinte. Afișați pe o diagramă sau cereți elevilor să eticheteze propria copie a elementului vizual.
- Grupați vocabularul în categorii alocate profesorului sau permiteți elevilor să determine propriile categorii. În discuția ulterioară, elevii își explică alegerile.
- Potrivii un cuvânt cu definiția acestuia sau identificați o definiție corectă din mai multe opțiuni.
- Dacă este cazul, puneți cuvinte pe un continuum, de ex. ou, lavă, pupă, omidă, fluture.
- Dezvoltați familii de cuvinte folosind cuvinte asociate.

Strategiile de citire se concentrează pe a-i ajuta pe elevi să înțeleagă sensul din text. Profesorii pot alege dintre următoarele activități:

- Citiți textul cu voce tare pentru întreaga clasă sau pentru un grup mic de studenți cu nevoi speciale pentru a ajuta la înțelegere și a demonstra o lectură fluentă.
- Faceți explicită funcția caracteristicilor specifice ale limbajului, de ex. „Pe de altă parte înseamnă că scriitorul va vorbi despre o viziune opusă.”
- Gândește-te și notează. În urma unei solicitări, elevii nu mai citesc și notează o întrebare, o idee sau o legătură pe care au făcut-o cu textul.
- Gândiți-vă la partajarea perechii. În loc să pună o întrebare de clasă la care răspunde o persoană, fiecare elev scrie un răspuns la întrebare și îl împărtășește cu colegul său

IV. ADAPTAREA LA PARTICULARITĂȚILE/CATEGORIILE DE ELEVI CU DIZABILITĂȚI

Pornind de la contextul și aspectele specifice ale studierii limbii române în unitățile de învățământ special, se impune o abordare metodologică și lingvistică nuanțată, care are în vedere îmbogățirea permanentă a vocabularului, activizarea fondului lexical cunoscut de elevi și utilizarea acestuia în contexte variate, formarea exprimării corecte, adecvate contextului de comunicare.

Toți elevii care participă la procesul de educație trebuie să beneficieze de o diferențiere educațională pentru că: au abilități diferite, au interese diferite, au experiențe anterioare de

învățare diferite, provin din medii sociale diferite, au diferite comportamente afective (timiditate, emotivitate), au potențial individual de învățare, învață în ritmuri diferite, au stiluri de învățare diferite.

Procesul de adaptare curriculară este unul permanent, fie că se referă la programe, planificări, activități de învățare sau instrumente de evaluare, la școala în format fizic, hibrid sau online.

Se recomandă folosirea, în activitățile de limbă română, a metodelor activ-participative, a învățării prin cooperare, a valorificării cântecului, jocului, a activităților de pedagogia dramei, a colaborării profesor – elev, în vederea însușirii limbii române.

Procesul instructiv-educativ presupune folosirea competențelor de comunicare orală și scrisă realizate atât prin metode tradiționale cât și prin metode activ-participative, completate de metode alternative (metoda lui Meixner, PECS, LMG, metoda Globală), ținând cont de particularitățile psihoindividuale ale elevilor urmărind evidențierea transferurilor interdisciplinare.

Aplicându-se metode diferite se obțin rezultate bune în pregătirea elevilor. De asemenea, însușirea unor cunoștințe noi poate deveni mai dificilă sau mai ușoară pentru unii și aceiași elevi, în funcție de metodele utilizate. În același timp, s-a putut constata că exersarea funcțiilor intelectuale este condiționată nu numai de conținuturile date, ci și de forma în care acestea sunt aduse la cunoștința elevilor, adică de metodele utilizate.

Implicarea activă și interactivă a elevilor cu întregul lor potențial intelectual, fizic, afectiv-motivațional și volițional, cu creativitatea și productivitatea lor, reprezintă premisa unei instruirii eficiente, interactive, care își propune ca rezultat, elaborarea de noi structuri cognitive-intelectuale, afective, motivaționale și voliționale operaționale. Astfel, activizarea reprezintă un rezultat al instrucției/autoinstrucției și educației/autoeducației și, deopotrivă, o premisă a unei instrucții/autoinstrucții și educații/autoeducații eficiente, de nivel superior. Dintr-un participant pasiv și docil, din obiect al învățării, elevul devine subiect activ al unei activități orientate de propriile sale nevoi și interese educaționale.

Profesorul este cel care creează mediul educațional favorabil, stimulat și interesant pentru învățare în clasă, iar elevul este cel care aduce ceva din viața lui, din afara școlii sau experiența lui de viață. În cadrul orelor de limba și literatura română, se pot folosi o multitudine de metode care să stârnească interesul elevilor. Elevii citesc cu plăcere orice text dacă li se orientează atenția, curiozitatea și interesul față de acesta. De cele mai multe ori, aceste metode îi solicită pe aceștia să formuleze întrebări referitoare la text, întrebări care să-i stimuleze pe colegii lor în căutarea răspunsurilor. Nici unii, nici ceilalți nu ar reuși să facă acest lucru, dacă nu ar citi textul cu atenție. Animația îi cuprinde și atunci când întrebarea pusă are mai multe soluții. Uneori, metodele îi antrenează în citirea pe roluri prin dramatizări, prin organizarea și distribuirea rolurilor în echipă, precum și prin folosirea unui vocabular propriu în replicile lor. Dezbaterăa unor probleme care îi interesează, folosind argumente ”pro” și ”contra”, îi ajută să decidă dacă acceptă sau nu valorile și ipotezele din text.

Receptarea mesajelor și a informațiilor se face prin comunicare elev-elev sau profesor-elev, ceea ce contribuie la învățarea de tip activ.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Ea trebuie corelată cu toate activitățile didactice. Abordarea comunicativ-funcțională impune atât evaluarea inițială la începutul anului școlar, cât și cea formativă cu scopul urmăririi progresului înregistrat de fiecare elev, în parte. Competențele de comunicare vor fi evaluate pe tot parcursul anului școlar.

Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Se va evalua competența de receptare (înțelegerea după auz), de producere orală (vorbirea), citirea corectă, lectura comprehensivă, scrierea cuvintelor, a propozițiilor cu respectarea convențiilor limbajului scris.

Se recomandă cu prioritate tehnici moderne de evaluare precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini.

În practica școlară s-au îmbunătățit metodele și tehnicile de evaluare în scopul realizării unor corelații eficiente între predare-învățare-evaluare și pentru a atinge dezideratele propuse pentru formarea personalității autonome, libere și creatoare utilizându-se în paralel cu metodele tradiționale.

Este recunoscut faptul că aceste metode de evaluare constituie o alternativă la formulele tradiționale a căror prezență domină. Alternativele oferite constituie opțiuni metodologice și instrumentale care îmbogățesc practica evaluativă evitând rutina și monotonia.

În procesul instructiv-educativ la elevii cu dizabilități intelectuale ușoare sau moderate se recomandă utilizarea următoarelor metode activ-participative:

- Brainstormingul;
- Diagrama Venn;
- Explozia stelară;
- Predicțiile;
- Jocul de rol;
- Cubul;
- Mozaicul;
- Știu/vreau să știu/am învățat;
- Ciorchinele;
- Învățarea prin cooperare;
- Ce se vede? Ce se aude? Ce se simte?;
- Grupați/lucrați în perechi/comunicați;
- Pălăriile gânditoare;
- Turul galeriei;
- Jurnalul dublu;
- Cadraneele;
- Jocul didactic;
- Portofoliul;
- Hărțile conceptuale;
- Proiectul;
- Jurnalul reflexiv;
- Tehnica 3-2-1;
- Metoda R.A.I.;
- Studiul de caz;
- Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevului;
- Fișa pentru activitatea personală a elevului;
- Investigația;
- Interviu;
- Înregistrări audio și/sau video.

VI. BIBLIOGRAFIE:

- Iancu, M., Lăzărescu, R., *Limba Si Literatura Romana*, Editura Corint , București, 2009;
- Gherguț, A., Frumos, L. Raus, G., *Educația specială. Ghid metodologic*, Editura Polirom, Iași, 2016;
- Vlad, E., *Evaluarea în actul educațional terapeutic*, Editura PROHUMANITATE, București, 1999;
- ***Ordin 3218/21.03.2014 Ministerul Educației Naționale privind aprobarea planurilor - cadru de învățământ pentru învățământul profesional special și a notei de fundamentare privind elaborarea acestora;
- ***Anexele nr. I și II la Ordinul ministrului educației nr. 3.702/2021 privind aprobarea programelor școlare pentru învățământul special preșcolar, primar și gimnazial, Vol I, Monitorul Oficial al României, Nr. 520 bis, 19 mai 2021;
- ***Programa școlară LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ CLASA A IX-A CICLUL INFERIOR AL LICEULUI, aprobată prin ordin al ministrului Nr. 5099/09.09.2009 ;
- ***Programa școlară aprobată prin ordin al ministrului nr.5235 /01.09.2008 Anexa 1 pentru disciplina Citire-Scriere-Comunicare, Clasele I - X, dizabilități mintale severe, profunde și/ sau asociate;
- ***Programa școlară aprobată prin ordin al ministrului nr. 5003 /02.12.2014 Anexa nr. 2 pentru disciplina LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ CLASELE a III-a – a IV-a ;
- ***Programa școlară aprobată prin ordin al ministrului nr. 3393/28.02.2017 Anexa nr. 2 pentru disciplina LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ CLASELE a V-a – a VIII-a ;
- https://educatiac continua.edu.ro/upload/1599245301_LL R%20GIMNAZIU_EDP%20PENTRU%20BT.pdf

AUTORI:

Coordonator ME - MITRAN LIANA MARIA – inspector general

Cadru didactic	Unitatea școlară de proveniență
Rof Claudia	Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin
Nițulescu Claudia-Gabriela	Inspectoratul Școlar Județean Olt
Gîrniceanu Cristina	Școala Profesională Specială Pentru Deficienții de Auz "Sf. Maria" București
Militaru Mădălina	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Balș
Căluianu Mariana	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Balș
Rugină Carmen-Lidia	Colegiul Tehnic Reșița